Ч. 76 (13.025). Львів, четвер 7. квітня 1932. Pocztowa opłata zaniaconą ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло“, Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 26·00 „ Річно 48·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

ЗА ТРИ РОКИ.

Зі звіту голови УНДО посла д-ра Дмитра Левицького, виголошеного на Народньому Зїзді дня 25. березня 1932.

IV. ЕКСПОЗЕ МІНІСТРА ПЕРАЦЬКОГО ТА ОСТАННІ ПОЛЬСЬКІ ЗАКОНИ. — КРИТИКА МИНУЛОГО ТА ВКАЗІВКИ НА МАЙБУТНЄ. — СПІЛЬНА ЦІЛЬ — СПІЛЬНА ДОРОГА. — ВТРАТА ВІРИ У ВЛАСНІ СИЛИ. — НЕБЕЗПЕКА ВНУТРІШНЬО-ПАРТІЙНОЇ БОРОТЬБИ. — КРІЗА ЛЮДЕЙ. — ПОТРЕБА ДОВІРЯ І ДИСЦИПЛІНИ.

Позатим — на закінчення звіту з останнього 3-літнього періоду — вважаю вказаним згадати про події з останніх місяців. Вони виявили себе найбільше наглядно в останній сесії польського сойму. Найважнішими подіями в тому часі було відоме експозе міністра внутрішніх справ Перацького, виголошене іменем і з уповноваження цілого уряду, та внесені в останніх тижнях закони в справі кольонізації, шкільний і самоврядування. Ці справи надто памятні Високому Зїздові, щоби над ними довше здержуватися. Головна теза політики польського уряду супроти українців, подана в експозе мін. Перацького, лежить в тому, що уряд не хоче і не буде рахуватися з українцями як з нацією, яка має свої окремі національні інтереси, а тільки запевнити українцям, — як громадянам польської держави, безпеку життя і майна під умовиною, що вони заявлять свою „дійсну“ льояльність для польської держави. Вище згаданими законами польський уряд хоче петрифікувати той дійсний стан дотеперішньої політики супроти українського народу в Польщі. Наше становище до тих законів заняв вже цілком ясно провід нашої партії у своїх комунікатах та устами своїх парляментарних представників і тому ближче цією справою займатись не буду.

Високий Народній Зїзде! Отсе в коротких нарисах звіт з довгої, бо поверх трьохлітньої діяльности УНДО. Аналіза тої діяльности і неповна і коротка і може не цілком вірна. Та вага річи не в минулому. Не багато було успіхів, бо прикра наша теперішня дійсність, невидатна наша праця, бо і рук до тої праці небагато, не найкращий провід, — але провід нічого іншого, як тільки еманація свого народу. Я дозволю собі звернутись до Високого Народнього Зїзду з одним проханням, а саме — **не багато займатись минулим, а зайнятись більше майбутнім.** Було в нас багато недотягнень і перетягнень, було багато промахів, було і багато занедбань. Виказати це все, як осторогу і дороговказ для майбутнього проводу партії, вважаю річю потрібною. Та проте більше потрібною річю вважаю не негативні вказівки з минулого, а **позитивні вказівки на майбутнє.** Найважнішою річю, над якою Високий Народній Зїзд повинен застановитися, є, чи УНДО, як концентрація всіх національних сил, що змагають до одної великої мети — стати господарем на всіх своїх етнографічних територіях, є під оглядом не лише партійним а загально-національним потрібне, чи ні. В нашій партії є люди ріжних темпераментів і ріжних поглядів на тактику боротьби. Є „ліві“, є і „праві“. Але як довго вони всі змагають до одної і тої самої цілі, як довго вони не відступили від засадничої програми нашої партії, так довго може і повинна бути для нас всіх спільна дорога. Очевидно, що на великому і важкому шляху до здійснення нашої мети багато людей, які зневірюються у швидку здійсненість нашої цілі. Одні зневірені погоджуються з теперішньою дійсністю і хочуть в опертю на цю дійсність плекати тільки деякі народні відрубности нашого життя відкладаючи аспірації нації на дуже довгі, для них самих неозначені часи. Інші, рівнож зневірені, хочуть будувати свої надії на чужих ворожих нам силах по засаді — хоч би гірше, але інакше. Одні й другі стратили віру в силу свого народу та ширять зневіру в нашому національному таборі. Від співпраці з одними і другими треба — хоч з жалем — відмовитись. Ми знаємо, що на десятьох відпавших стає до бою сотки нових борців з вірою в побіду. Ми мусимо крок за кроком добувати нові позиції і з закріплених нових позицій йти до нових атак. Боротьбу політичну, яка стає затяжною, утруднює страшна економічна скрута, яка запанувала в цілім світі, та яка найтяжче відбивається на нас, як на недержавному народі. Серед цього невідрадного політичного середовища і просто катастрофальної господарської нужди треба нам зберігти велику рівновагу духа, треба щадити кожну громадську одиницю для дальшої праці.

Не розпилення національних сил, а їх концентрація повинні бути девізою нинішнього дня. Всі наші зовнішні і внутрішні вороги йдуть на розбиття нашої національної сили, а в першій мірі нашої партії, як представниці нашої національної едности. Обовязком нашим є здержати ту нашу національну єдність хочби ціною особистих жертв, особистих амбіцій і аспірацій. Я переконаний, що за декілька літ УНДО буде змушене перейти велику еволюцію. Що з їх нас тут, людей переважно з передвоєнними демоліберальними поглядами, заступлять люди з іншими поглядами, які кристалізуються тепер в політичних думках західньої Европи, та з модернішими способами боротьби. Але я переконаний, що й у тому часі і так довго, поки не будемо державним народом, УНДО, хоч і в інших формах і при інших засобах політичної тактики, буде й дальше концентрацією всіх політичних національних сил.

На закінчення дозволю собі вже не так з титулу мого віку, як з титулу мого семилітнього проводу в найбільшій українській партії УНДО, звернутись до Народнього Зїзду, а через нього до цілого краю з одним покликом: Не страшна нам боротьба зовні, а страшна нам боротьба внутрі партії. В останніх часах розпряглась дисципліна і серед деякого круга людей запанувало недовіря і до проводу партії і до людей, що побіч проводу беруть і несуть відповідальність за долю нашої національної політики. В теперішній хвилі ми переживаємо не так дуже гостро крізу ідеольогії партії і її тактики, як крізу людей. На всіх ділянках нашого національного життя ми бачимо брак відповідних людей. Це знане явище в історії людства, що звичайно тільки відповідне середовище видає відповідних людей. Нинішне наше середовище не сприяє витворенню більших індивідуальностей. Такий стан і в політичнім життю. В нас нема людей, котрі силою своєї індивідуальности були би всилі вести нарід за собою. Авторитет особистий мусить бути нині заступлений авторитетом збірним. Сьогодня маєте, панове, можливість це зробити. Оскільки мені відомо, сьогодня не йде боротьба за владу, за провід в партії, а навпаки всі чільніші члени партії хотіли би відмовитись від праці в її проводі. Головно дотеперішний провід партії, себто його президія і секретаріят, втомлені семилітньою працею на тому відтинку нашого життя, не тільки, що ставлять до диспозиції Високому Народньому Зїздові свої мандати, але й прохають заступити їх свіжими, кращими силами. Народній Зїзд мусить сьогодня вибрати Центральний Комітет, який вибере президію партії. Вибірайте, панове, свобідно, але кого виберете, мусите його наділити своїм повним хочби особистим довірям. Тільки тоді, коли ми будемо мати довіря до нашого партійного проводу, коли станемо біля нього обєднані і дисципліновані, коли нашим збірним авторитетом піднесемо його до дійсного авторитету, належного представникові нації, і коли біля нього і спільно з ним понесемо на жертвенник національної справи і наші особисті амбіції і наші моральні й матеріяльні жертви, тільки тоді без більших втрат перебудемо теперішне націнальне лихоліття

Економічна кріза в Злучених Державах Америки.

ОБЯВИ ДЕПРЕСІЇ В АМЕРИЦІ.

Ню Йорк, 15. III. 1932.

Внаслідок великанських грошевих втрат, яких зазнали громадяни такої ще недавно щасливої Америки, де „проспериті“ уважали за незмінну прикмету краю, впала купча сила населення до можливо найнижчих меж. Через те настала друга, ще гірша катастрофа: страшне **безробіття.** Навіть якби порівняти відносини Польщі з тутешніми й порахувати до безробітних у Польщі всіх безробітних селян, то — по доступним даним — в Америці таки процентово вище безробіття. В дні 1. січня 1932 р. начисляли тут уже 8 і пів міліона безробітних, які мали на удержанні около 20 міліонів душ. Самий нюйорський стейт (держава) має 1,750.000 безробітних. Розуміється, що тим, які чекають на останню годину капіталу і своїм криком бажають завдати йому останій удар „з ласки“, провиджується 25—30 міл. душ, що не мають удержання. Але ця цифра буде таки перебільшена, коли зважити, що зареєстровано й самотних безробітних, які не мають родин.

Ліси димарів численно розсіяних фабрик, які ще недавно прислонювали небо своїм димом, які своїм віддихом затроювали повітря, — сьогодні стоять без віддиху. Серце фабрики — мотор, перестало бити, нічю не світяться недавно осліплюючі вікна. Копальні не досипають гір своїми відпадками; їх машини, що тягнули візки, двигуни чи робили світло, стоять без руху, а обнюгані „майнери“ (вуглекопи) порпаються у засипах вугляних відпадків, вибирають відти запопадливо дрібонькі кусники вугля і двигають на плечах у чорних мішках домів, щоби нагріти студену кімнату. Щастя, що вершки гірських хребтів притрис декуди легенький, білий сніжок і бодай дещо прикрив людську нужду серед... багацтва. У всіх на устах одна коротка розмова; порозуміваються коротким новим словом — „депресія“.

У великому місті, такому, як Ню Йорк, повно безробітних волочиться вулицями, витягаючи руку до кожного прохожого. Заходять вони до публичних льокалів, як от до харчевих автоматів і висербують останні каплі недопитої кави. До пізної осені спали на лавках у городцях, чи таки просто на землі. На зиму місто сховало лавки. Вправді зима тут цього року особливо легка, дійсно для... безробітних, але всеж не така, щоби можна було обійтися без мешкання. Одні йдуть до міських притулків, які пороблено з деяких доків, а дехто таки на прилюдній площі, як Юніон Сквер, чи Медісон Сквер, розкладає вогонь з покинених пак, паперу, то-що й нагріває руки, плечі та осушує подерті черевики. При цьому пиянство не до подумання! Замість купити щонебудь на перекуску за випрошений гріш, хоче такий нещасливець позбутися журби і пе трійливий „муншайн“ (самогон). Внаслідок відомих зверхних познак, які викликає ділання алькоголю, такий зачумлений тип відбирає нерідко у прохожого почуття милосердя, а то й віру у... важкі часи.

Очевидно, що по вдачі американця не можна в нього надіятися обниження життєвої стопи чи якоїнебудь ощадности, коли він не чує ножа таки на свому горлі. Він не заощадить ні води, ні світла, ні старої одежі, а з хатнім теплом то

поводиться просто розтратно. Всі популярні „шови" (театри) заповнені вже від ранку. В 9. год. зранку вже стоять довгі ряди перед касою кіна, де виставляють якогось „Вуличного співака", „Примітивну любов" чи щось подібне, або де — при особлившій американській поверховній моральности — танцюють напів-нагі дівки, приспівуючи огидним рознузданим голосом знищеного контральта. А всеж це таки дійсність, що сьогодні витягають люди руку по милостиню навіть в осередку міста.

Цю депресію відчула навіть сама держава. Ця держава, яка, бувало, звертала непотрібні податкові надвишки, має сьогодні більший недобір за старий рік, як цілий бюджет Польщі, бо не впливають податки. По містах, головно великих, світять управді вікна від накопиченого багатства, але зараз сусідне вікно замазане зловіщою білою фарбою, а на тому напис „forrent" (до винайму). Так, немов побіч видючого ока — око з більмом. Величавий новий нюйорський **Empire State Building** на половину порожний, а його творця Ал. Сміта, б. кандидата на президента держави, висмівають за це по кабаретах і ревіях.

Появилися нові, знижені ціни на харчі, на одіж, на посудину, але зацікавлений догляне зараз хижацький сприт: це гірший товар, випродукований по нижчій „собівартости" (нове слово!), а тимсамим і по нижчій продажній ціні. Не закриваючи правди, треба сказати, що це мале ошуканство, від якого продуцент заробляє напевно таку саму пайку, як колись за добрий крам. А добрий крам — як був, так і залишився дорогим. Ба, що гірше: його тяжко найти, а хто намагається купити добрий товар, мусить уважати, коли розуміється, бо може купити гірший за добрий.

Як усюди, так і тут трапляються гієни, що жирують на людській нужді. Тільки тут іде „діло" більше організовано, більше „доцільно" й на більшу міру. За добрих часів прийшло до Америки багато людей нелегально (вже переведено кілька процесів проти іміграційних урядовців, обвинувачених за масову „контрабанду" нелегальних імігрантів): чи то на фармерські папери як фармерські робітники, чи просто через Канаду, від якої границя не була так дуже бережена. В часі, коли американська влада прослідкує, чи безробітні, які користуються публичною допомогою, не підходять під постанови закону про „депортацію" (виселення), появляються ошуканці, які подають себе за іміграційних інспекторів, тероризують тих нещасних імігрантів і видурюють у них тисячі долярів, обіцюючи їм правну охорону перед депортацією. А таких нелегально живучих є в Америці 400—600 тисяч, як каже теперішній іміграційний комісар, Едвард Корсі. З того в самому Ню Йорку й околиці має їх бути біля 40.000. Є з кого жити!

Інші „підприємці" ґрасують між тими, які бажали би швидко доробитися майна. З такими процвитає торговля „цінними паперами". Уряд вартісних паперів (Bureau of Securities) подає у свому звіті до генерального прокуратора, що в 1931 р. продали такі ошуканці на суму 48,583.725 дол. „акцій" усяких неістнуючих фірм і підприємств. Можна бути певним, що не всі ці „акції" вже зареєстровані; дехто певно заховав їх на гірші, або й на добрі часи...

На всякий випадок американське безробіття просто жахливе. Вправді час до часу появляються з ріжних сторін запевнення, що йде до кращих часів, що десь-там ніби поправляється положення, але ніхто цього ніде не запримічує.

Дехто робив собі великі надії на конгрес, доки він ще не був зійшовся. Колиж конгрес зібрався, а безробіття не розійшлося, тоді рахують на поправу з початком підготовки до президентських виборів, які мають відбутися в осені ц. р. Ціле це вичікування, здається, не має ніяких реальних підстав, хіба, що піддержує в людині іскорку надії. Більшість живе — з дня на день. У вас там — звичайна річ, але тут дотепер того не було.

Одначе тутешній громадянин вже наслухався стільки всяких обіцянок, що без найменшого одушевлення стрічає основану недавно фінансову корпорацію з двома біліон. дол. для допомоги тим банкам, у яких люди мають „заморожені" гроші, або щодо яких є острах, що зложені в них ощадности взагалі пропадуть. Не зробила особливого враження заповіджена ревізія статуту „Федерал Резерв Систем", яка має облекшити банкам кредит на міліярди долярів та пустити в рух 750,000.000 долярів нового золота. Вправді на саму вістку про таку реформу зареагувала нюйорська біржа в той спосіб, що за два дні піднеслася вартість ріжних цінних паперів на 6 біліонів долярів, але кожний підозріває, що це є ненормальне явище, бо на ділі нічого такого не зайшло в американському господарстві, що оправдувало би такий зворот. Та всеж таки кажуть, що це може потрівати до самих „виборів.

Поважною перешкодою для безробітних в одержанні праці є діти. Національний Комітет Праці виказує, що в часі такого великого безробіття працює у фабричних заводах у ріжних сторонах держави 3,326.152 дітей у віці 7—17 літ. Такі відносини називають „ганьбою цивілізованого народу", де діти немов виривають з рук дорослим хліб, а тимчасом дорослі волочаться вулицями без праці. Інша організація, „Національний Освітній Союз", обраховує, що 2,120.000 американських дітей у шкільному вірі не ходить до школи тому, що мусять працювати. Очевидно — найбільше таких дітей серед т. зв. „чужинців", за яких уважають новіших емігрантів.

Лев Ясінчук.

—o—

Хто користає на господарському китайсько-японському конфлікті?

Відомо, що останньою причиною крівавого розрахунку між Японією і Китаєм, якого вислідом було створення „незалежної" Манджурії та завоювання Шантаю, був *бойкот японських товарів китайцями*.

Китай, враз із Манджурією, забирав 18 прц. всього експорту перенаселеної Японії та 36 прц. експорту всіх готових японських фабрикатів. Цей експорт змагався з року на рік, бо Японія сильно розбудовувала свій промисл, находячи в цей спосіб нові варстати для чимраз зростаючого числа свого населення. Отже не диво, що бойкот японських товарів в Китаю викликав більше ніж формальну реакцію японців і довів навіть до збройного конфлікту. Однак цей бойкот не обмежився тільки на територію самого Китаю. Обняв він теж полуднево-східну Азію (прп. Сіям), де торговлею займаються переважно китайці, а вони солідарно прилучилися до бойкоту заініціованого у матірному краю, змушені теж до цього відомими строгими приписами ріжних китайських організацій, розгалужених по всьому світі. Так само мусіли солідаризуватися зі своїми земляками китайські купці в Америці, на яких китайські організації наложили грубі грошеві кари за купно чи продажу японських товарів. Рун китайських вкладчиків на японський банк „Комершел Пацифік Банк" в Сетль в Злуч. Державах П. А. довів до його ліквідації.

Такий стан заграничної японської торговлі настав в четвертому кварталі м. р. Вислідом підірвання експорту була англійська конкуренція, яка находила податний ґрунт через 1) бойкот японських товарів і 2) знижку вартости фунта. Тому в тій самій проґресії, як падав японський експорт до Китаю, зростав туди англійський експорт. Дійшло до того, що вивіз англійської бавовняної пряжі до Китаю в останьому кварталі 1931 р. збільшився впятеро, а експорт бавовняних тканин подвоївся. Зате експорт японських тканин до Китаю впав на 1/5 частину дотеперішньої скількости.

Щоби поправити своє господарське положення, Японія перевела відому кампанію, яка проте мала теж політичні, а не тільки господарські цілі. Та щоби дорівняти англійській конкуренції пішов японський уряд за голосом своїх промисловців та рішився на здевалюування єни на 30 прц., себто стільки, як англ. фунта, а то через відступлення від золотового покриття своєї валюти. Замітне, що ці господарські перипетії зменшили золоте покриття єни з 817 міл. єн на 536 міл. єн. Однак навіть ця сильна девалюація єни не привела до зрівноваження експорту до Китаю, який жде на вирішення японсько-китайського конфлікту в цілості. Зате зростає з дня на день експорт Англії до Китаю, яка таким робом використовує для себе господарський і політичний конфлікт на Далекому Сході.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 7. КВІТНЯ 1932.

СТ. ЛЕВИНСЬКИЙ. 3)

З Японського Дому.

Спільний чай. — В „Обержі Вікінґів".

Одного вечора постукав до мене мій молодий сусід зі спільного чаю. Він простягав до мене руку і світив чорними очима:

— Ви захочете випити чай разом з нами, правда? — він замнявся.

О так, саме цього було мені треба. Веселої, нічим і ніким невязаної гутірки у гуртку наймолодших. Скільки готових запитів мав я вже для них. Мені хотілось усе знати, заглянути нарешті в їхні руші, змірковати, змірити, таємне їхньої вдачі, що не давала мені спокою, нерозгадане замінити прозорими фактами нашого психічного життя. А потому поховати їх у підготовані мізкові шухлядки ніби у листковий катальоґ великої бібліотеки.

В окремому бічному кабінеті, що весь потопав у яркому електричному світлі, приймали мене молоді. Сторожиха поналивала чаю у склянки, а один японець довго та уважно наставляв фонограф на столику. Він-же був цією необхідною резервою, що грати й балакатиме, коли замовкнуть люди. Потому почали сходитися змовники. Один по одному впадали у кабінет, мов таємні метеори з далеких космічних просторів. Вони простягали мені руку, широко, цілим тілом всміхалися і крилися у закутках, ніби живі тіни великої магічної ліхтарні.

Тільки Сокічі, так звався вже знайомий мені японець, намагався повязати все у гармонійний вінок орієнтальних квіток. Він представляв мені присутніх. Оцей довгий, високий це медик пан Мізуно, тамтой з таємничою усмішкою на сильно „аристократичній" фізіономії це фільософ, що поцікавився Берґсоном і мабуть ведений інтуіцією, приїхав до Франції; йому на прізвище Гіракі. Ще інший чепурненький, з усмішкою джентельмена це архітек Майкава. Там у куточку сидить блідуватий хемік Кімура, а біля нього сміється дрібненькими як мак очками пан Іто, вже дещо лисавий професор „котоґакко" себто вищого ліцею для хлопців.

Розмова не вязалася. Кілька пар цікавих очей ставило мені ріжні запити, але насторожені вуха не розуміли моїх відповідей. Коли мовчання тривало надто довго, фонограф грав нам солодкаве танґо. Маленький Іто і високий Мізуно бралися тоді під руки і виводили ґротесковий танок що завжди давав притоку до загального реготу.

Потому всі почали чергою співати. Аранжер вечору, Сокічі, почав любовних пісень славної Ґінзи, модерного бульвару Токіо; блідуватий Кімура [illegible] навзаводи з дужими морськими вітрами, що женуть рибалок по бурхливому морі; Мізуно затягнув співанок коліррових ґейш, вечірньої Йошівари. Він перехиляв назад голову, жмурив очі і довго тягнув мельодію крізь горло і ніс, аж ставало млісно. Так співає вся Азія, починая від арабів, а навіть, деколи наших південних славян.

— Ходім у місто! — крикнув хтось, ніби ненароком. Всі очі повернулися тоді на мене. Довго не думаючи, я запропонував „Обержу Вікінґів" і вибрав погано. Ми знайшлися за малим столом в атмосфері Монпарнасу, скандинавських закусок, цигарок і пекольного гамору. Тільки один Майкава зважився допити до дна грязький коктель, що я казав подати. Він став героєм дня.

З висоти стільців побіч баром зорили в наш бік біляві дівчата з приблідлими обличчями, а одинока твереза істота у барі, сивий кіт, дивилася на нас вибачливим оком знавця орієнтальних бібельотів, примістившися вигідно на різбленій дубовій полиці, поміж двома кухлями пива величезних розмірів.

Сміялися несамовито чиїсь жіночі уста у невидній для наших очей сепаратній кімнаті. Там мішалися людські раси в судорогах цілунків і потоках шампана.

— Ке-ке-лет! Ке-ке-лет! — кричав на весь рот продавець арахідів, малярський жид у білому піджаку. Всі ми кинулися на горішки, як на святу манну з неба. Потому жували їх довго, всміхаючись кінчиками вій. Це звільняло від зайвої розмови.

•

Перша зайшла до нашого Японського Дому Фльоренція.

Коли йшла крізь парк Монсурі, він потапав уже в осінніх листочках. Це-ж були перші дні грудня. Червоними і жовтими струмками сплівали вони із зелених узбіч парку і різнокольо-

Траґедія над Дністром.

Кореспонденції у паризькім щоденнику „Ле Журналь". — З кого складаються втікачі. — Ближчі і дальші наслідки.

Большевицькі розстріли втікачів з України, що намагаються через замерзлий Дністер передістатися до Румунії, викликали голосний відгук у цілім культурнім світі, який досі загалом ставився досить байдуже до того, що діється в межах Радянщини. Англійська та французька преса подає багато відомостей та жваво обговорює події над Дністром.

Головним джерелом вісток для світової преси є дописи спеціяльного кореспондента паризького „Ле Журналь", Ж. Льондона, з Тігини та Кишинева. Ті дописи, які тягом друкуються, дають не може цілком обєктивний, але й незвичайно пластичний образ траґедії, що майже що ночі відбувається на Дністрі та при цій нагоді змальовують докладно жахливі відносини у всіх головніших ділянках життя Радянщини.

Після книжок В. Юрченка, на жаль все ще не перекладених на чужу світову мову, це може найкраще представлення радянського пекла. До своїх дописів долає Ж. Льондон численні світлини груп втікачів, сиріт, яких батьки згинули на Дністрі, ранених, таборів, де перебувають втікачі і т. ін. Про відносини на Радянщині він каже говорити самим втікачам, яких імена тут-же наводить. Між оповідачами є селяни, інжинір з Донецького Басейну, німець з кольонії на Україні, втікачі із соловецького заслання, дезертир з червоної армії, діти, що більше тішаться добрим хлібом, ніж сумують по недавно втрачених батьках і багато інших. Про молдаван у цих дописах майже не згадується. Зате говориться про Україну й українців, бо з них складається майже ціла маса втікачів. Від себе автор, який врештою був і раніше на Україні, майже нічого не каже, але його звіти про те, що він почув, показують, що в його уяві склався суцільний, досить правильний образ теперішніх відносин на Радянщині. Між іншим, він наводить цікаві цифри, що в цілім минулім році втекло через Дністер 324 родини, в цім році вже 200 родин числячи від 1 до 12 осіб на родину, та робить висновок, що число втікачів постійно швидко зростає.

Про розміри заслання з України дає такі числа: „Україну поділено на 432 районів. Рішенням ҐПУ постановили за 4 ночі вислати по 1000 осіб з кожного району, що дає разом 432.000 засланців".

Мимохіть насувається думка про те, які ж наслідки матимуть ревеляції Ж. Льондона про кріваву господарку большевиків на Україні? Безпосередні наслідки лише ті, що аґенти ҐПУ будуть розстрілювати не лише втікачів на Дністрі, який врештою незабаром звільниться від криги, а й взагалі всіх підозрілих у широкій смузі десяти кілометрів від кордону. Але дальші наслідки можуть бути зовсім інші.

Розстріли на Дністрі відкрили край запони, за якою большевики ховають справжні відносини на Радянщині. Західно-европейська преса робить тепер енерґійні заходи, щоби зірвати цю запону цілком. У поглядах европейського громадянства на царство Сталіна і компанії помітний деякий зворот; від цього звороту до реальних наслідків для поневолених націй Радянщини справді ще дуже далеко. Держави все ще конкурують у постачанню грошей та зброї большевикам. Але незалежна европейська преса починає щораз рішучіше підносити протест і проти цього. Ще не цілий світ збільшовизовано. Уряди на заході ще залежні від парляментів, а парляменти від громадської думки. Можна мати надію, що українська кров всеж не цілком даремне пливе Дністром до моря.

Траґедія на Дністрі ставить знову дуже поважні завдання перед українською еміґрацією. Треба сподіватися, що „пацифікація" над Дністром викличе могутній протест та однодушну акцію цілої української еміґрації.

М. Довько.

рожевим намистом оперізували срібне плесо озера. Сміливіші падали навіть на мовчазне дзеркало води і тоді плавали малесенькими корабельчиками по скляному озері, горді і безпритульні серед безмірних просторів світа. Інші падали звисока на землю, поволі та ліниво повертаючи то один то другий бік до світла, якби хотіли казати: — Ось мить, одна чудова мить нашого істнування, нехай тріває якнайдовше!

Один такий листочок упав на руку Фльоренції і вона принесла його в Японський Дім. Коли сіла за столик у великій салі, повертала ним зручно, як маленьким віяльцем.

— Гарною мусить бути ця саля вечором, при світлі, — сказала вона.

Я представив їй Сокічія. Він уклонився їй цілим тілом як це роблять молоді хлопці, коли вводять їх у вітальню поміж гості. Потім прийшла японочка. Фльоренція повертала своїм малим, живим віяльцем і всміхалася дискретно кінчиками уст. Це збентежило Сокічія, але він опанував себе і показуючи очами зівялий листочок почав:

— Осінь уже... — Помовчав хвилинку і продовжав: — Знаєте, у нас в Японії тепер також осінь... Це найкраща пора року. Дощів майже нема, завжди сонце. Всі без винятку йдуть тоді поза місто в поле.

Він помовчав знову, якби вагався.

— Тепер у нас в полях співає мову. Це така пташка. Вона чудово співає. Всі йдуть поза місто слухати мову — повторив він.

(Продовження буде.)

Мистецьке життя.

Вистава українських мистців у Парижі.

Париж, 25. березня.

В ґалерії ЗАК щойно відбулася спільна виставка наших молодих майстрів В. Перебийноса та М. Кричевського.

Не зважаючи на матеріяльну скруту, мистецький рух серед наших малярів у Парижі не тільки не всихає, але росте.

Доказів жвавої діяльности українських мистців багато: мало який „Сальон" проходить без участи тих або інших. „Осінній Сальон" зібрав під своїм дахом аж шість українських імен, у „Сальоні Незалежних" були також наші представники. За той-же час влаштували кілька приватних вистав. Ось остання виставка про яку хочу сказати кілька слів.

Стіни двох невеликих саль у ґалерії ЗАК завішені образами; більшість із них мені знайомі ще з ательє артистів, але тут, у салі, де вони добре освітлені, обрамлені та розвішані так, як повинен бути повішений образ; аж тут твори роблять повне враження. Приємно переходити від одного образу до другого, слідкувати за думкою та почуваннями мистця, за тою мутацією його настроїв та засобів втілення цих настроїв, з яких складається його індивідуальність, така ріжноманітна у своїх проявах.

Перебийніс виставив нині багато портретів, виконаних переважно олійними фарбами в характеристичній для нього ґамі згаслих тонів. Ці портрети зроблені мистцем із питомою йому силою експресії, що іде в парі з гармонійною лінією та пластичною конструкцією форм.

На жаль, артист тепер рідко виставляє свої рисунки, фарба майже цілковито полонила маляра. Тим приємніше було побачити кілька портретів та актів, зроблених олівцем, та ілюмінованих акварелею, що виконані з тою дбайливістю та делікатністю в формах і точністю обрисів до яких ми так звикли на старих зарисовках мистця. Аж тепер рисунок став ще легшим, віртуознішим.

Перебийніс готує на осінь свою окрему виставку, ми певні, що побачимо там багато цікавого та нового.

Шлях у мистецтві, що ним прямує Кричевський це шлях невпинного та радісного зросту. Кожний рік, кожна мистецька маніфестація маляра, кожна його виставка приносить зі собою нові здобутки маляря, нові його досягнення і новий поступ.

Ці речі, що ми їх бачили на виставці у ЗАК, здебільша краєвиди, два портрети та акт майже всі датовані минулим роком та наскільки вони ріжняться від образів минулих літ, всеж ще залишаючись у тій самій питомій Кричевському ґамі світла — зелених тонів.

Великий краєвид із річкою — центральна річ виставки — пересякнутий таким сильним почуттям природи, такою чистотою фарб, глибиною кольориту та свіжістю вальорів, які безперечно ставлять Кричевського із кращими сучасними пейзажистами.

Із портретами мистець виступає вперше; вони відбивають усі прикмети маляря: надзвичайну щирість, міць кольориту, свіжість і ту „простоту", в якій лежить уся сила молодого мистця.

О. Л—ко.

Успіхи українського кінового режісера в Парижі.

Париж, 26-го березня.

Великий паризький денник „Парі-Міді" відчинив власне кіно в самім центрі міста, на залізничім двірці „Сен-Лязар", найстаршім у Парижі. Кіно має назву денника „Парі-Міді". Воно обчислене головно на подорожніх, що чекають на поїзд, користають із вільного часу, щоби його приємно провести.

Відчинення цього кіна звязали з першою появою кіна в Парижі, що як відомо, винайшли французи брати Люмієр. 36 літ тому перша фільма показувала, як на залізничий двірець вїзджає поїзд. Тепер сама фільма вїхала на двірець!

Ці роковини зазначили орґанізатори кіна офіціяльним святом. Були на ньому преставники міністерства шляхів, представники Академії Наук, преси, ріжних професійних союзів звязаних із залізницею та кіном. Був теж присутній сам винахідник кіна Люї Люмієр. Уранці „Парі-Міді" приймав вибраних гостей обідом, вечором була ґалева вистава і вечора з участю визначних кінових артистів, письменників і журналістів.

Нова кінова саля має всього 250 місць; це мягкі фотелі, на пружинах, що не роблять шуму; стіни та стелі в усіх відтінках синяви від найтемнішої до найяснішого блакиту. Освітлення салі таке, що кожний гість може зовсім свобідно найти кожної хвилини своє місце та своїх знайомих. При вході та виході двері спеціяльного винаходу, автоматично відчиняються і зазначують появу кожного гостя.

Найбільшою атракцією вечора — як пише у передовій статті сам „Парі-Міді" в числі з 25-го березня — була кінова вистава „Ревія залізничих шляхів", що її автором є п. Евген Деслав, наш молодий земляк, відомий своїми оригінальними кіновими творами. У цій фільмі він зібрав дотепно знимки залізничих рейок, що були в численних дотеперішніх фільмах і звязав їх в одну поему. Ця поема починається першим поїздом Люмієра і кінчиться останньою картиною самого Деслава, вплетеною в залізничий рух „Сен-Лязар". Цю фільму виконав Деслав на доручення міністерства шляхів, даючи огляд ріжних типів машин і ріжних фільмових її знимок.

Правда про страйк у „Бібльосі".

Від Дирекції фабрики „Бібльос" отримуємо до опублікування таке письмо:

„У виконанні санаційного пляну фабрики, виготовленого Надзірною Радою Спілки і затвердженого її власниками, Надзірна Рада С-ки поручила Дирекції фабрики перевести редукцію платень всіх урядовців і робітників у цілій фабриці.

У переплетничім відділі і центральнім бюрі переведено цю справу без ніяких труднощів. Тяжче було це до переведення у відділі друкарні, та все таки накінець дня 15. лютого 1932. робітники друкарні підписали індивідуальні умови, в яких приняли між іншим знижку платні, згідно з пропозицією тодішнього управителя друкарні і погодилися на контролю при виході із фабрики, як це від початку істнування фабрики було обовязковим для всіх робітників.

Не зважаючи на те, коли в суботу дня 12. березня ц. р. завідуючий директор фабрики переводив контролю робітників, чотирьох складачів відмовилося від контролі. Хоч на запит Дирекції Інспектор Праці заявив, що це є достаточна причина до негайного звільнення їх з праці, Дирекція фабрики на свому засіданні порішила зовсім не рушати тієї справи, не переводити дальше контролі робітників друкарні поки не буде щодо того рішення Надзірної Ради та власників фабрики. По порозумінні з Надзірною Радою виготовила Дирекція фабрики письма до чотирьох згаданих складачів з проханням, щоби вони подали причини, чому саме не хотіли в дні 12. III. ц. р. піддатися особистій контролі та чи думають і на далі їй не піддаватися. Такі письма доручила Дирекція адресатам дня 17. III. ц. р., але вони не хотіли тих письм приняти, **а у відповідь на них почали всі робітники друкарні дня 18. III., год. 8.05 рано т. зв. „італійський страйк".**

Дня 19. III. ц. р. відбулося засідання Надзірної Ради. Бажаючи з уст самих страйкуючих робітників довідатися про причини страйку і бажання робітників, запрошено на засідання також делеґацію страйкуючих. Ця делеґація предложила Надзірній Раді слідуючі домагання: 1) Підвишка платні на 26%; 2) усунення завідуючого ди-

ректора; 3) цілковита автономія друкарського відділу без права голосу Дирекції фабрики; 4) знесення особистої контролі; 5) знесення контрольних марок у фабриці.

Надзірна Рада по основнім провіренні цілої справи приняла слідуючі постанови, які ще того самого дня вечором подано до відома страйкуючим робітникам; 1) Надзірна Рада не бачить ні правних ані моральних причин до страйку; 2) започаткований страйк дня 18. ц. м. в год. 8.05 уважає Надзірна Рада за самовільне покинення праці і зірвання умови праці; 3) в наслідок того уважає умову праці за розвязану зі сторони дотеперішніх робітників друкарні без виповідження і взиває їх опустити негайно льокаль фабрики; 4) доручає Дирекції з днем 21. ц. м. приймати нових робітників друкарні з тим, що можуть старатися про працю і звільнені тепер робітники, але тільки ті, які опустять льокаль фабрики сьогодні, себто 19. ц. м. до год. 10. вечором.

Не зважаючи на те, робітники лишились у фабричній кімнаті.

Дня 22. III. ц. р. відбулося ще раз засідання Надзірної Ради, на котрім розважувано можливости порозуміння та вирішено ще раз звернутися до страйкуючих, щоби вони опустили фабричний льокаль. Та і цим разом робітники зігнорували письмо Надзірної Ради, а тим самим відпала всяка можливість порозуміння.

Робітники розташувалися в кімнаті, з котрої винесли всі варстати праці, спровадили собі радіо, карти до гри, доміно, постіль, прімуси і т. д., родини приносили їм харчі без ніяких перепон, а самі робітники на зміну виходили собі до міста.

Такий стан тривав до дня 29. березня ц. р., коли то поліція випровадила всіх робітників з фабрики і поручила їм розійтися домів.

Дирекція фабрики „Бібльос".

Від Редакції: Епільог цілої справи відомий, а саме страйкуючі між іншим вибили шиби у палаті недужого Митрополита, який зовсім непричасний до цілої справи. Думаємо, що звільнені з праці у друкарні „Бібльосу" робітники посунулись надто далеко поза межі допустимого, коли пішли на нечувану ніде в культурному світі зневагу найвищого Достойника нашої Церкви.

НІМЕЧЧИНА У ВИБОРЧІЙ ГОРЯЧЦІ.

Криваві партійні розправи.

Минулої неділі скінчилося в Німеччині наказане урядово політичне перемиря і в цілій державі закипіла наново виборча кампанія з приводу другого вибору президента. В багатьох містах на сході, півдні, в Саксонії та в надренських землях прийшло до масових маніфестацій та кривавих сутичок. В самому Берліні згинуло кілька осіб і кільканацять потерпіло рани в боях між комуністами і гітлерівцями та поліцією. В Букові під Хотибором згинув провідник комуністів Шрайбер у бійці з гітлерівцями. Криваві масакри розігралися теж в Кілі, Альтоні та Хемниці. Арештовано сотки людей. В Берліні поліція перевела ревізію в центральній кватирі гітлерівців і на основі найдених матеріялів рішила її закрити.

Чотири головні міста Саксонії були осередком великих гітлерівських демонстрацій. У Липську перед 50-тисячною масою промовляв Гітлер і пруський князь Авґуст Вільгельм, що критикував головно Гінденбурґа.

Брінінґ про вибір Гінденбурґа.

БЕРЛІН, 5. IV. ПАТ. Канцлер Брінінґ виголосив учора в Карльсруге політичну промову, в якій сказав, що в інтересі Німеччини є, щоби Гінденбурґ дістав у другому голосуванні ще більше число голосів ніж передтим. Німеччина находиться в обличчі вирішних посунень на терені міжнародньої політики. Великі проблеми заграничної політики, що поволи дозрівають, можуть бути вирішені корисно для Німеччини тільки тоді, як буде задержана дотеперішня система.

ПІСЛЯ ГОСТИНИ ТАРДІЄ В ЛЬОНДОНІ.

Після оголошення урядового комунікату про наради французьких політиків, Тардіє і Мекдональд підкреслили приязний тон нарад. Мекдональд заявив у розмові з дневникарями, що відбута конференція була вступною роботою, без якої конференція чотирьох держав мусіла би спізнитися. Аґенція Райтера довідується, що в часі розмов міністри рішили не виключувати ніякої держави від співпраці з наддунайськими державами.

ЗНОВУ ГРОМАДЯНСЬКА ВІЙНА В КИТАЮ.

Біля Шангаю йде бій між 19-ою китайською армією, що підлягає приказам кантонського уряду і 47 дивізією марш. Чан-Кай-Шека. Коло Ціцану відділи Чан-Кай-Шека пробували розброїти кантонські війська. Бої дуже завзяті і досі не вирішені. Серед населення Шангаю, що сильно потерпіло підчас останніх боїв, вибухла паніка. Військові аташе великодержав пробують посередничити й довести до припинення боїв.

ОСЕРЕДОК ВОЄННОЇ НЕБЕЗПЕКИ.

Париська преса наводить ряд вимків із промов анґлійських державних мужів, що висловлювалися за порозумінням з краями середущої та східньої Европи. В листопаді 1925 р. Мекдональд сказав в анґлійській палаті громад: „Ніхто в Европі не думає, щоби нова війна могла вибухнути над границею Надренії. Якщо вибухне коли, то над Дунаєм. До викликання пожежі досить одної іскри в середущій або східній Европі". На тому самому засіданні Льойд Джордж заявив: „Доки ідеї Льокарна не будуть пристосовлені на Балкані, де розпочинаються звичайно землетруси, що переходять опісля на всі европейські краї, Европа буде виставлена на всілякі небезпеки".

ЯПОНСЬКО-КИТАЙСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

Із Шангаю повідомляють, що між делегатами японських і китайських військ прийшло до порозуміння. Японські війська евакують на протязі місяця кілька дільниць в Чапеї, східну дільницю Кіянь-ван, село Вусун і округу Джансуну. Китайські війська здержуються від обсади місць, евакуованих японцями. Спеціяльно створена китайська комісія буде пильнувати порядку. До виконання заключеної умови буде покликана мішана китайсько-японська комісія, що контролюватиме зберігання обома сторонами постанов умови.

ПРОЄКТ КОДЕКСУ СВІТОВОГО ПРАВА.

ЖЕНЕВА, 5. IV. ПАТ. Скінчилися тут наради комісії правних справ міжпарляментарної унії. Комісія розглянула проект кодексу світового права. Ухвалили м. і., що до кожної частини кодексу слід завести кару за публичний заклик до нападу на територію іншої держави та за ширення фальшивих вістей, що можуть захитати міжнародні відносини.

—o—

РІКИ ВИЛЯЛИ.

На основі вісток, що приходять із терену чотирох галицьких воєвідств, виляли майже всі ріки, головно гірські. На **Сяні, Дністрі, Стрию** та інших його правобічних доплививах рушили леди і вода виступила з берегів, заливаючи широкі простори нижче положених левад і піль. На Дністрі рівень води осягнув декуди 4—5 метрів понад нормальний стан. В Жидачівщині влада наказала евакувати населення багатьох громад, загрожених водами. Над усуненням ледових запор на ріках працюють технічні відділи державної водної управи.

Шкоди від повені дуже великі й покищо не означені. Всюди знищені засіви, ушкоджені мости, загрожені людські оселі.

—o—

ЗА ҐОСПОДАРСЬКУ РІВНОВАГУ НАДДУНАЙСЬКИХ ДЕРЖАВ.

ЛЬОНДОН, 5. IV. ПАТ. Урядовий комунікат стверджує, що французькі й анґлійські міністри відбули вчора дві наради в справі фінансово-господарських труднощів, з якими боряться наддунайські держави. Всі зголилися в тому, що ці проблеми можуть бути розвязані тільки в дорозі міжнародніх умов. В тій цілі відбудеться в середу окрема нарада. Якби на тій нараді навіть не прийшло до порозуміння, то всетаки порівнання поглядів улекшить працю на будуче. Уряди французький й анґлійський вірять у можливість господарського зближення між наддунайськими державами та встановлення таких умов, серед яких у тій частині Европи могли би запанувати рівновага й мир.

—o—

Дрібні вістки.

Фінансовий Комітет Союзу Народів проектує дати Австрії позичку 100 міл. шілінґів для скріплення австрійської валюти.

Швайцарія зголосила своє заінтересування переговорами в наддунайській справі й заявила, що возьме участь у переговорах.

Комуністи в Берліні підпалили стовпи з виборчими відозвами гітлерівців.

Розємна комісія в Берліні обнизила робітничі платні в будівельному промислі на 10 прц.

Югославянський уряд оголосив мораторій для югославянських зобовязань супроти закордону.

У всій Югославії ріки виступили з берегів. Багато сіл і місто Любіш залиті.

На допомогу голодуючим гуцулам.

Відозва Повітового Комітету допомоги голодуючій Гуцульщині в Косові.

Нещасна наша Гуцульщина, навіщена в 1927 році катастрофальною повінню, стоїть сьогодня знову перед ще грізнішим маревом голоду. Застій у деревному промислі, що тягнеться від довшого часу, витворив на Гуцульщині тисячі безробітних нуждарів, а обезцінення худоби, одинокого гуцульського продукту, відбилося катастрофально також і на заможніших гуцульських господарствах.

Повітовий Комітет допомоги голодуючій Гуцульщині, заснований в косівському повіті, надіявся дотепер, що місцевою допомогою парохіяльних комітетів зможе зарадити лихові. Одначе голод шириться в застрашаючий спосіб, а супроти його розмірів поміч місцевих чинників є не вистарчаюча. Тому Повітовий Комітет допомоги голодуючій Гуцульщині звертається з горячим візвом до всього громадянства в краю і за морем рятувати негайно Гуцульщину перед страхіттям голоду.

Гуцульщина з глибокою вдячністю тямить і згадує цю відрухову допомогу, якої діднала від усього громадянства в 1927 р. А цей сердечний відрух милостині всього громадянства для Гуцульщини дає Комітетові повну надію і запоруку, що й сьогодні, хоч і в часі загальної кризи, все громадянство поспішить хочби з найменшими датками в грошах і натурі на допомогу цій країні голоду, нужди та безробіття.

ЗА ПОВІТОВИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ ГОЛОДУЮЧІЙ ГУЦУЛЬЩИНІ В КОСОВІ:

о. д-р Лев Скобельський, д-р Петро Рондяк,
Ц. Ґардецька, С. Григорцева.

Ювилей о. І. Федевича в Турці.

Свято в 25-ліття священства.

В дні 24. березня ц. р. відсвяткувала Турчанщина вимкове свято-ювилей свого національного працьовника о. І. Федевича. Свято це перемінилося в національну маніфестацію всіх наших тамошніх громадян, що групуються довкола національного табору. Ранком того дня була Служба Божа, в год. 3-ій попол. академія в честь Ювилята, а вечером комерс.

На академію явилася не тільки вся місцева українська інтелігенція, але навіть з таких далеких громад, як Михайлівець, Бітля, Сянки, Ільник і ін. Велика саля Народнього Дому (власність Філії „Просвіти"), гарно пристроєна зеленю і килимами, була переповнена. Коли явився на салі Ювилят, всі встали і привітали його оплесками.

Перший привітав Ювилята в імені громадянства голова Комітету п. Прокіп Шеремета і вручив йому пропамятну книгу з підписами приявних. Після того було привітання студ. університету п. М. Утриска від читальні „Просвіти", а відтак співи й декламації та привіти. Прекрасно вийшли хорові продукції загально любленого мішаного хору читальні „Просвіти" в Турці під диригентурою А. Горечка і гарно вишколеного хору в Борині під диригентурою студ. унів. п. Черкавського.

Привіти виголосили: о. Канда від духовенства, д-р Кондрат від всіх установ, п. Жилавий від учительства, п. Смолій Василь з Махнівця від селянства і читалень повіту. Захоплені були слухачі принагідними декламаціями маленьких діточок, а головно Нюці Данииловичівної, Ромка Волинця та Влодка Завалинського.

Ювилейну промову виголосив пос. Великанович. Промовець заявив, що не думає вичисляти заслуг Ювилята, тому, що ці заслуги і праця о. Федевича ще не покінчені. Натомісць з уваги на те, що це ювилей 25-літнього священства о. Федевича, а також тому, що на святі були великі маси селянства, пос. Великанович обмежив свою промову до порушення двох важних питань громадської натури: а) завдання духовенства в нашому народі від часів нашого відродження, пригадуючи таких священиків-громадян, як Шашкевич, Качала, Мороз і багато інших; б) пригадки Ювилятові одного з найкращих моментів з його життя, як діяльного громадянина, а саме великий час нашої конституанти, коли вони оба, себто Ювилят і промовець, обдумали спосіб зреалізування в Турчанщині (3. XI. 1918) тої великої мрії, якою живе кожний добрий син свого народу.

Ювилят о. Федевич, зворушений святом, подякував усім учасникам і візвав до обєднання всіх українців під крилами нашої церкви.

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

ПОВІНЬ.

ЛЬВІВ, 5. IV. ПАТ. На Стривігорі в самбірському повіті ручив лід. Вода помало опадає. Небезпеки нема. На Дністрі в Рудечнищі лід сплив вечором 4. ц. м. На дорозі Острів-Рудя вода підмила мостовий стовп, тому середина моста обнизилася на 0.5 м. В Самбірщині вода в Дністрі піднеслася до 4.86 цм. Щоби вода оплала піднесли шлюзи в Долобові. Біля Ярослава Сян залив поля. У Березині пов. Жидачів і інших селах вода залила поля. Люди вживають човнів. **Передмістя Галича під водою.**

БРОДИ, 5. IV. Ріка Стир вилила. Получення між Станиславчиком і Лопатином перерване. У Берестечку вода піднеслася на три метри.

ПОЛЕКШІ ДЛЯ ХЛІБОРОБІВ.

ВАРШАВА, 5. IV. ПАТ. На конференції у віцепрем Завадського радили над полекшами для хліборобів. Хліборобам продовжать податкові пільги до 15. VIII. 1933. Пільги грунт. податку одержать лише хлібороби, які негайно вплатять I. рату грунт. податку за 1932 рік. Інакше належности стягатимуть негайно.

„НЕ ЗАСУДЖУЙТЕ НАШИХ ДІТЕЙ НА ГОЛОД“.

ВАРШАВА, 5. IV. ПАТ. Магістрат на днях зрівнав платні службовців м. підприємств із платнями службовців магістрату. Службовці газівні мають вимовлення на 1. липня, службовці водопроводів 1. травня. Редукція платень доходить до 30 прц. для службовців нижчих категорій. Службовці м. газівні ухвалили боронити дотеперішних платень, приноровлюючи навіть страйк.

У варшавськім магістраті 60 нижчих службовців виділу освіти та культури забарикадувалося, щоби ждати на президента, тому, що він переказав возним, що не прийме їх на авдієнції. Ждали більше як 4 години. Коли президент показався, демонстранти кричали: „Не засуджуйте наших дітей на голод-“ Демонстрантам грозить редукція.

РОЗПРАВА ПРОТИ ШТЕРНА.

МОСКВА, 5. IV. ПАТ. У процесі атентатчика Штерна свідки зізнали, що Штерн вистрілив 4 рази, а в револьвері найшли 7 вистріляних патронів, тому прокуратор доказував, що Штерн стріляв також до людей, які придержали його. Штерн впевняв, що він є льояльним горожанином; зате Васілев каже, що Штерн говорив, що події на Дал. Сході можуть рішити некорисно для більшовицького режиму. Комісар Криленко вмітує Штернові симпатії для японців. Потверджує це Васілев. Штерн каже, що стріляв як патріот і пояснить це в останнім слові. Васілев пізнав Штерна у 1931 р. і характеризує його як контрреволюціонера. Штернова сестра зізнала, що він боровся по черзі в усіх арміях Росії. Все був невдоволений. Мріяв про виїзд за кордон. Мав протибільшовицькі погляди, легковажив susп. працю, родину, обовязки.

МОСКВА, 5. IV. ПАТ. Аг. Тас повідомляє, що частину учорашнього засідання і частину сьогоднішнього трибунал присвятив розгляненню середовища, в якому обертався Васілев. Ствердили, що він приятелював із якоюсь Шельковою польського походження, з дому Любарської, родж. у Варшаві. Вона ходила до тієї вищої школи, що й Васілев. Шелькова намовляла Васілева до протибільшовицьких вчинків, а зі своєюріднею творила терористичний гурток.

АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУСЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ.

ЛЬОНДОН, 5. IV. ПАТ. Англ.-фр. порозуміння в справі конференції 4 держав обіймає 6 точок. Перша точка каже, що до наддунайської кооперації ввійде лише 5 держав: Австрія, Мадярщина, ЧСР., Югославія та Румунія. Болгарія не належатиме як хліборобська держава. Пять наддунайських держав запросять на конференцію покищо без вел. держав. Загроженим фінансово державам дадуть позички. Для дальшої стабілізації госп. положення 5 наддунайських держав переведуть консолідацію закордонних державних і приватних довгів.

ЗМІНА ПРЕМІЄРА.

БІЛГОРД, 5. IV. ПАТ. Марінковіч створив новий уряд. Увійшли до нього всі члени попереднього кабінету, крім Живковіча.

ПОМЕР Б. МІН. ЧЕРНІН.

ВІДЕНЬ, 5. IV. Учора помер на серце в 60-му році життя гр. Отокар Чернін, бувший міністр заграничних справ Австрії.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Сплювачка.

Минули ті часи, коли русичі не знали, до чого служить оця біла чи синя мищечка, що стоїть у куті кімнати. Її призначення не знали не тільки звичайні смертельники, але й вибранці народу. Адже всім відомо, як то посол до парляменту Петришин сказав до послугачка в ресторані: „Возьміть собі ту мищечку, бо присвєтєбоже вам у неї плюну“.

Отже ці часи безповоротно минули. Не те вже тепер, що давно. Сплювачки красуються не тільки по інституціях, по приватних домах, але й по маленьких кооперативах, десь у Крутихвостах, Передримихах, чи Жабозупах.

Санація — то й санітарні приписи.

Біда тільки, що санітарні приписи одно, санітарна влада друге, а санітарне розуміння третє.

Особливо на Волині.

Волинь це така країна, що в ній усе можливе, хоч мало що можна.

Можливе там і зі сплювачками ріжне диво.

Тому прошу не дивуватись:

Прийшло до управ кооперативи: „До того а до того дня має бути в льокалі сплювачка!“

Зібралась управа — радила, зібралась надзірна рада — радила, зібрався справник і купив сплювачку.

Привіз до крамниці, поставив в куті, а видаток на неї — у розходи.

Прийшла санітарна влада:

— Сплювачка єст?

— Єсть!

Влада приглянулась...

— Але брудна!

— На те й сплювачка!

— Десять золотих кари!

Почіхались. Заплатили. А кару — в розходи.

Зібралась управа і надзірна рада, радили довго, але врешті таки знайшли вихід:

— Хто поважиться плюнути в сплювачку, того в пиню, а ні — нехай платить.

Плюнув (значить) тоді десять золотих на будучу кару.

З того часу сплювачка як не та. Стоїть собі чистенька як папір. Кому слина заваджає, той за поріг і „тьфу!“ Навіть крамар як хоче плюнути — несе на двір.

Приходить санітарна влада.

— Сплювачка єст?

— Єсть!

Влада приглянулась...

— Але чиста!

— Еге ж. Ми вважаємо! — і ждуть на похвалу.

— Десять... золотих... кари?!

— І то тільки з протекції.

Чіхались, бо свербіло, заплатили, бо мусіли, але розуміти — ані в зуб.

Брудна — кара, чиста кара, якже має бути?

Мені вже самому цікаво як!?

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ

— **Приймаю як давніше в моїм заведенні при вул. Сикстуській ч. 17 від 9—1 і 3—6. — Насс.**

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорущина 5.** (біля кіна „Аполльо“) поручає по найнижчих цінах, **ковдри, матераци і постіль. Переробляю ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол.** 786 80—100

— **Продовжуємо продаж книжок** по знижених цінах до кінця квітня. Книгарня Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові Ринок 10, Книгарня Т-ва „Просвіти“ у Львові вул. Руська 1, Книгарня „Рідної Школи“ у Львові вул. Сикстуська 20, Українська Книгарня й Антикварня у Львові, вул. Рутовського 22. 1624 3-4

— **Чи Ви бачили вже нові весняні моделі на** виставі в одинокому українському магазині взуття „КОМЕТА“, Львів, Ринок 21? А до того ще і нечувано низькі ціни? 11—?

— **Молодь для голодних.** Молодь, учителі і дирекція державної гімназії з українською мовою навчання у Львові зложили в розпорядження Українського Комітету Допомоги безробітним і вбогим у Львові 100 зол. з призначенням для голодуючих.

— **Служба Божа в радіо.** В четвер 7. квітня (Благовіщення Пр. Діви) львівська радіостація передаватиме Службу Божу з Волоської церкви. Целебрує о. кан. Лопатинський, предстоящі о. д-р Костельник, о. дир. Дзерович, діяконує о. дир. Горчинський. Співає хор Волоської церкви під управою проф. Орленка-Прокоповича. **Початок Служби Божої год. 9.30, кінець 11.45.**

— **Демонстрація безробітних.** З вікон нашої редакції бачили ми вчора цікаві вуличні сцени на львівському Ринку, в найбільш оживлену полудневу пору. Вулицею проїздив віз із хлібом пекарні „Меркура“. Гурток людців кинувся на той віз і почав грабити хліб. Счинився крик, метушня, продавці хліба у відкритих будках почали згортати крам у мішки, тут і там засвистіли поліційні свистки і почалась погоня за кількома молодцями, яких зраджували довгі бохонці хліба - - під пахою. Показалося, що це не була одинична крадіжка, лише один епізод на тлі плянованої демонстрації безробітних, які старалися відбити 2—3-ох затриманих молодців, а після того, у числі яких 100 душ, піднімали всякі оклики під магістратом. Кінна поліція привернула спокій.

— **Мазепина виставка.** Управа Національного Музею у Львові, вул. Мохнацького 42, приготовляє на травень виставку памяток, звязаних з гетьманом Іваном Мазепою. На цій виставці будуть універсали і письма Мазепи, його портрети, звязані з добою його діяльности друки, образи, козацькі предмети, літературні твори про нього і історичні монографії. — Управа музею просить усіх, у кого є щонебудь близького до поданого вище змісту виставки, повідомити музей про те. Дуже важно булоб мати ті власноручна поодиноких письменників, де темою твору був Мазепа. Виставка буде влаштована в нових салях. **І. Свєнціцький**, директор Н. М.

— **Україніка.** Загребський щоденник „Obzor“ ч. 75 з 2. квітня приніс великий фейлетон: „**Gabor Kosteljnik. Profil hrvatskoga i ukrajinskoga pjesnika**“. Автор фейлетону д-р Іван Есіх.

— **До Українського Студентства!** Повідомляється, що „Українська Студентська Громада“ (У. С. Г.) у Загребі (Югославія) від Загальних Зборів дня 14. III. 1932. оживила свою діяльність. До нового виділу увійшли: гол. тов. Конрад Володимир, секр. тов. Піхурко Степан, скарб.-бібліот. тов. Гуцуляк Василь. — **Адреса: „Ukrajinsko Studentsko Društvo, Zagreb, Univerzitet Kraljevine Jugoslavije. Jugoslavija.**

— **Сучасний Львів,** виклад д-ра Ігора Федіва на „Курсі провідництва по Львові“, відбудеться в середу, 6. квітня, в год. 18. в домівці „Рідної Школи“, Мохнацького 12.

— **Нічна пригода польських академиків.** У Львові при вул. Клепарівській 11. а) два академики Влад. Яроцький та Мих. Сухоцький прийшли під вікно та застукали, бо на підпитку думали, що там живуть „легкі“ дівчата. Бояновський думав, що це злодії, вийшов із залізною штабою та побив Яроцького по голові так тяжко, що він наслідком потрясення мізку впав непритомний. Сухоцького побив так тяжко, що стан його безнадійний. Обох відвезли до шпиталю. Поліція переслухала Бояновського та випустила його на волю.

— **Самогубство шофера.** У Львові при вул. Пекарській 8. застрілився в ждальні свого господаря лікаря д-ра Квасневського 21-літній шофер Стан. Йохим. Причина невідома.

— **Дрібні вісти.** Оголосили міністерський розпорядок, що знижує висоту оплат від самоходових поїздів на державний дороговий фонд.— В парку Кілінського у Львові хотів розпрощатися з життям Мечислав Себастіяні, син залізничника, заживши ціянкалі. — В Чапежині біля Познаня свині загризли на подвірю дитину, полишену без догляду.

— **Худоба дорожіє.** Від латинського Великодня в краю нотують зріст цін худоби. Звишка цін доходить до 15 проц. Ця звишка пояснюється головно тим, що розпочалися весняні пільні роботи. Крім того причинилася до подорожіння худоби деяка звишка цін на хліборобські продукти.

— **Перед новою емісією більону.** Зачувати, що уряд рішив випустити нову емісію більону. На основі стабілізаційного пляну уряд має право емісії 320 міліонів золотих більоном. Досі емітував 240 міліонів, отже має право емітувати ще 80 міл.

— **За маєток.** В Жабю, пов. Косів убив хтось 32-літню Євдоху Таборак і кинув до керниці. Арештували її мачоху Юстину, під замітом, що вона хоче загарбати її маєток.

— **Влом до сільської каси.** До каси Стефчика в Медиці пов. Перемишль вломилися злодії й розбивши залізну касу, забрали з неї 1.765 зол.

— **Бандитизм у краю.** В Гійську, пов. Добромиль на дім Флюгера напало чотирьох людей і стероризувавши домівників револьверами, почали грабувати. На крик Флюгера бандити вбивали його трьома стрілами і втікли, не забравши нічого. — На купців із Витькова Нового, що вертали з ярмарку із Сокаля, напали під лісом два бандити, озброєні в кріси, й зрабували їм кількадесять золотих. — В Маняві пов. Надвірна якісь люди, почорнивши собі лиця саджею, добулися до мешкання купця Кравтмана й забрали йому 80 золотих готівкою та ріжні дорогоцінности.

— За дівчину. Михайло Копець, 19-літний робітник у Жовкві, посперечався з Петром Животком за дівчину і пробив його двічи ножем у шию. Животко умер до пів години у шпиталі, а арештований Копець удає дурнуватого.

— „Електричний" страйк в Острозі. Відборці електрики проголосили „електричний" страйк, бо електрична струя в цьому місті найдорожча з усіх міст у Польщі. Коштує 1.50 зол. за кільоват або 6.50 зол. за жарівку в 25 свічок.

— Матеріяльні клопоти письменника. Ремарк, голосний автор повісти „На заході нічого нового", звернув знову на себе увагу публичної опінії. Німецька скарбова влада закинула йому нарушення девізових приписів, якого допустився вивезенням до заграничних банків значних сум, добутих із розпродажі тієї книжки в Німеччині. Скарбова влада наложила секвестр на квоту 20.000 марок, здепоновану в одному берлінському банку.

— Пожежа у шпиталі. У Тифлісі згорів шпиталь радянського Червоного Хреста. Тому, що вогонь ширився дуже швидко, пожежна сторожа ратувала хорих, скидаючи їх на розтягнені простирала. У шпиталі розгравалися дантейські сцени. Число жертв досі не відоме, однак то певне, що у вогні згоріло багато хорих.

— Справа Ліндберґової дитини. Американська влада запевнює, що дитина Ліндберґа живе на кораблі біля американського берега. Зачувати, що бандити підвищили суму окупу 50.000 долярів, якої спершу домагалися. Три поважні нюйорські громадяни піднялися посередництва між Ліндберґом і бандитами.

— Ґрета Ґарбо, як повідомляє „Стокгольмс Тіднінґен" оконечно кидає фільму. Після вигаснення контракту з Метро-Ґолдвин-Маєр відкинула артистка всі предложення та вертає до Швеції, де житиме на самоті.

—o—

СПОРТ.

Змагання копаного мяча за середньо-европейську чашу

Другими найпопулярнішими міжнародніми середньо-европейськими змаганнями, побіч розгривок репрезентацій за чашу д-ра Швелі, є щорічні змагання за перехідну чашу, т. зв. Mitropa Cup. До тих змагань стають по дві найліпші дружини: Австрії, Італії, Мадярщини і Чехословаччини (в 1927 р. змагалися також дружини Югославії), а саме мистець держави і переможець за краєву чашу (Австрія і Мадярщина), або дві перші дружини за мистецтво І. Ліґи (Італія), або мистець держави і друга дружина виелімінована на основі спеціяльних розгривок (Чехословаччина). Таким чином на старт стає тепер 8 дружин. Між ними вильосовують 4 пари, але так, щоби дві дружини одного краю не стрінулися зі собою. Кожна ця пара грає двічі між собою. Дружина, яка в цих двох змаганнях добуде ліпше відношення воріт, входить до півфіналу, а на випадок рівного відношення воріт грають ще дотичні дружини треті або й четверті змагання. Чотири слабші дружини відпадають зовсім від змагань за чашу. У півфіналі вильосовують між цими 4-ма дружинами дві пари (знова так, щоби дві дружини того самого краю не стрінулися зі собою) і грають, як передше. Дві найліпші дружини входять до фіналу і змагаються в останній інстанції за чашу.

Перший раз змагалися за цю чашу в 1927 р. До фіналу дійшли: Спарта (Чехословаччина) і Рапід (Австрія). Чашу добула Спарта. В 1928 р. у фіналі: Ф. Т. Ц. (Мадярщина) і Рапід. Чашу добули мадяри. В 1929 р. фіналісти: Уйпешті (Мадярщина) і Славія (Чехословаччина). Перемогли вдруге мадяри. В 1930 р. у фіналі Рапід побиває Спарту. В минулому (1931) році стануло на старт отсих 8 дружин: Вієнна, В. А. Ц. (Австрія), Рома, Ювентус (Італія), Бочкай, Гунґарія (Мадярщина) і Славія, Спарта (Чехословаччина). У фіналі вперше стрінулися дві дружини одної держави: Вієнна і В. А. Ц. Дійчі перемогла Вієнна і чаша вдруге з черги лишилася в наддунайській столиці Австрії. Д.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

о. Теодор Савойка: „НАША МОЛОДЬ". Перемишль. 1932. Накладом автора. Стор. 38. форм. 8°.

о. Теодозій Галущинський: „НЕДІЛЬНИЙ ДЗВІН". Розважання і науки на недільні евангелія цілого року. Львів, Р. Б. 1932. Відбитка з „Правди". Накладом Української Католицької Організації. Стор. 258. Форм. 16°.

О. І. Бочковський: „НАРІД СОБІ". (Шляхами національної самодопомоги серед ріжних народів). Прага-Подебради. 1932. Стор. 44. Форм. 16°.

ЖУРНАЛИ.

„СТУДЕНТСЬКИЙ ШЛЯХ", професійний журнал. Львів, 1932. Ч. 2—3 (10—11) за лютий-березень 1932.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 5. IV. 1932 за масло експортове та десерове пріма 3·20 зол., за літру молока 19—20 сот., літру сметани 1·10 зол., копу яєць 3·00—3·30

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Театр ім. Тобілевича (Кооператива Український Театр у Львові). Саля „Цвіркуна": Реміси. Палата, Стрілецька пл. 7.

Неділя, 10. IV. год. 3.30 попол. „Розведена", оперета на 3 дії Фалля.

Неділя, 10. IV. год. 7.45 веч. „Пан директор", комедія на 3 дії Біссона та Карре.

Львівський Український Театр „Цвіркун":

Стрий, саля Нар. Дому.

Субота, 9. IV., год. 8. веч. „Бо хто не ризикує". Ревія в 13 точках.

Неділя, 10. IV., год. 8. веч. „Біда біду перебуде". Ревія в 14 точках.

Білети можна набути скоріше в Нар. Базарі, а в день вистави від год. 10-ої при касі.

Великий Театр.

Середа, 6. IV. год. 7.30 веч. „Люди в готелі".

Четвер, 7. IV. год. 7.30 веч. „Дзяди".

Пятниця, 8. IV. год. 7.30 веч. „Гуґеноти".

Субота, 9. квітня год. 7.30 веч. „Люди в готелі".

Неділя, 10. квітня, год. 3.30 попол. опера „Ловці жемчугів".

Театр Ріжнородностей.

Середа, 6. IV. год. 7.30 веч. „Мезаліянс" (вистава закуплена).

Четвер, 7. IV. год. 7.30 веч. „Мезаліянс".

Пятниця, 8. IV. год. 7.30 веч. „Мезаліянс".

Субота, 9. квітня, год. 7.30 веч. „Мезаліянс".

Кіна.

АПОЛЬО: „В раю" (Анні Ондра").

КАСІНО: „Опир Парижа" (Джон Гільберт).

КОПЕРНИК: „Хай живе свобода!"

ЛЕВ: „Дикі поля".

МАРУСЕНЬКА: „Хай живе свобода!"

МІРАЖ: „Натхнення" (Ґрета Ґарбо).

ОАЗА: „Мараду".

ПАН: „Під кураторією"(Власта Буріян).

ПАЛЯС: „Ліліянка розводиться" (Ліліян Гарвей).

ПАСАЖ: нечинний.

СОНЦЕ: „Пат і Паташон, як газетярі".

СТИЛЕВЕ: „Севілля місто кохання" і комедія „Лаврі й Гарді".

УТІХА: „Поворот" (Бенкрофт), „Любовні авантюри" (Гарі Лідтке).

ХИМЕРА: „Мароко" (Марлена Дітріх).

Програма радіо.

Пятниця, 8. квітня 1932.

Кенігсберґ (217,1) 11.30—13.00 Попул. концерт з Бреслява. 20.00 Концерт опер. орхестри з М. Лопатніковим. **Ляйпціґ** (259,3) 16.30 Концерт симф. орхес. Блюмера. 19.30 симф. концерт. **Мілано** (331,4) 11.15—12.30 Легка музика. **Брно** (341,7) 16.30 сольо на саксофоні. **Льондон** (356,3) 19.30 Співочий концерт. 21.00 Година музики. **Гельсінґфорс** (368,1) 17.25 Ееро Леіво, спів. **Гамбурґ** (372,2) 19.15 Попул. Моцарт (музика і спів). **Букарешт** (394,2) 20.45 Румунська музика. **Берлін** (419) 21.15 „Царицині черевички", опера Чайковського. **Штокгольм** (435,4) 19.30 „Живий труп" Толстоя. **Рим** (441,2) 20.45 „Корневільські дзвони" оп. Плянкета. **Відень** (517,2) 19.30 „Хлопська музика". **Мюнхен** (532,9) 13.15 Цитра і спів. 19.30 „Пляма на чести" комедія Анценґрубера. **Ленінград** (1000) 16.30 Концерт моск. нар. пісень.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Четвер, 7. квітня 1932.

9.30 Богослуження з Волоської церкви. 11.45 Пресовий огляд з Варшави. 12.35 трансмісія з Варшави, поранок з Фільгармонії. 14.45 Грам. плити. 15.50 Трансм. з Варшави, програма для дітей. 16.40 Грамоф. плити. 17.35 Концерт: спів і музика. 18.50 ріжнородности. 19.40 Грам. плити. 20.00 Трансм. з Варшави: „Культура та кухня". 22.55 Оп. арії і пісні Гільсемрата (тенор). 23.11 Танечна музика з „Баґателі".

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.